

## Addit.ad Couarruias.

38. Matienç. num. 31. Hermot. num. 8.  
Alberic. in d. l. 2. num. 11. Fulgo. ibi num.  
7. ad finem. Gutier. d. quæst. 136. in fine.  
De quo sup. cap. proxim. n. 87. vbi alios  
refero, ratione reddita.

Ibi: Ex quibus tertia deductur.

79. Si res casu pereat apud emporem, cū  
ipse ultra dimidiam læsius fuerit, ad  
restitutionem excessi petendam admitti  
posse, sentient cum D. Couar. Panormi-  
tan. in d. cap. cum dilecti ad finem, de empr.  
Panthal. Cremens. in d. l. 2. ampliat. 25.  
propri finem. Menchaca controv. s. 1. re-  
quent. lib. 3. cap. 62. numer. 13. Garcia d.  
cap. 18. num. 43. in fine. Sed nullam actionem  
emptori læsi supererel aduersus, D. Couar. tenent Hermot. num. 4.  
Barbo. num. 141. Ant. Gom. d. num. 22. vers.  
Si vero empator, apud quem Bart. Bald.  
Castren. Cyn. & Odofred. Pinel. supra  
num. 39. Villalobos in exar. commun. opin.  
lit. Cn. 28. Matienç. d. glos. 8. n. 33. vers.  
Sed iure, Azeued. vbi proxime Gutier. d.  
q. 137. Moriar. in emp. p. latr. 9. in proœm.  
num. 45. Faut exprimis. l. 56. tit. 5. p. 5.  
vbi id, quod dicitur de re extinta, de-  
ciditur, falsoe fuerit deteriorior, et quâ-  
uis prior optio et quior ab omnibus iu-  
dicietur, posterior magis iuri videretur  
consonare, nam cum d. l. 2. læsi ultra di-  
midiam ex humanitate præter auxiliū  
concessa ligentibus electione, vbi ob rei  
interitum optio dari non potest, non erit  
admittendum, qui ad pretiū supplicium  
tom præcise agit contra fontem legis,  
& mentem, qua nullo cau voluit, vt  
deceptor p̄fum supplere cogeretur,  
sed hoc ipsius electioni reliquit, vt nu-  
per dicebamus. Hac autem sententia  
tunc proculdubio procedet, cum culpa,  
vel factio empiroris læsi rei extinctio co-  
tigerit. De quibus sup. cap. proxim. num.  
88. vbi opinionem conciliatio.

80. Quæstionemque igitur culpa decepto-  
ris interuenit in rei interitus læsi, siue  
sit venditor, vel empator agit præcise ad  
supplementum, aut restitutionem excessi,  
Barbo. n. 145. Tiraq. de retract. lig-  
nag. ad fin. tit. 1. n. 51. 71. Hermot. num. 7:  
Pinel. d. part. 2. cap. 3. n. 34.

81. Vrûma autem aliud remedium læsi  
superfit, vbi ab eo aliqua causa ex-  
cludetur. Videndum est apud Her-  
mot. in d. l. 56. glos. 11. num. 130. & posse

leſum adire iudicem Ecclesiasticum per  
denunciationem Euangelicam, vt alterum  
contrahentem ad restitutionem  
compellat, docent Card. Lug. d. disput.  
22. num. 96. Molin. disq. 352. num. 4. vbi  
improbatur Narrator, alterem hoc a Prin-  
cipibus secularibus Ecclesiasticis iudici-  
bus prohiberi; tamen nunquam læsi  
adhoc auxilium recurrere vidimus.

AD CAPVT  
Quintum.

## SUMMARIUM.

1. Dematerialiscentes referuntur.
2. Legato omnium bonorum, vel ipsa fru-  
ctus eorum merces comprehenduntur.
3. Idem est de pecunia.
4. Prefata procedunt in donatione, & alii.
5. Legatum certi generis bonorum venalia  
non continet.
6. An in generali obligatione venia ut mer-  
ces? & n. 7. 8.
7. Quid de pecunia.
8. Obligatis bonis, que in certo loco sunt,  
venalia non continentur, contr. n. 12.
9. Quoad pecuniam distinguuntur.
10. Vbi debitor quid venale excepte, ven-  
alia catena manent obligata.
11. Mercib. obligatis distractis, non datur  
actio in tertium possessorum.
12. Sub obligatione mercium future venient.
13. Merces empti ab herede mercatoris non  
subrogantur loco earum, qua sunt di-  
fracta, quoad hypothecam.
14. Limitatur conclusio traditam. n. 14. usque  
ad num. 20.
15. Differentia inter legatum, & obligatio-  
nem bonorum.
16. Vrûm merces in premium illatae sint  
obiigata locatori, & n. 23.
17. Legato omnium rerum, que in tali do-  
mosunt, venalia non cedunt, limita-  
tu. num. 28. 29.
18. De intellectu, l. pediculis 34. §. Item cu  
quaveretur, ff. de aur. & arg. leg.

## Varia. Resolut. Lib. II. Cap. V.

26. Si legentur bona indefinitæ, an merces de-  
beantur?
27. In dubio verborum menti standum est.
28. Fructus ex proprijs agris percepti, eti-  
ales habeantur, inter veniales mer-  
ces non numerantur, & n. 31.
29. Legans res existentes in aliquo loco, ex-  
cepta aliqua venali, omnia venalia re-  
linqueret videatur.
30. Ob qualitatem personarum verba amplia-  
tur aduenialia.
31. Exceptio bona est de contentis sub re-  
gula.
32. Regula ex exceptionibus solet ampliari,  
declaratur num. 49.
33. De intellectu l. nam quod liquidat, §.  
fin. ff. de pen. legat. & n. 37. 38.
34. Per exceptiones regula declaratur.
35. Favore hereditis in dubijs contra legata-  
rios respondetur.
36. Exceptio firmat regulam in contrarium.
37. Exceptio non firmat regulam in casibus  
excepto similibus.
38. Similes casus qui dicantur.
39. In correlative non datur extenso, limita-  
tur num. 45.
40. Casus omisssus relinquitur in dispositione  
iuris communis.
41. Casus omisssus non dicitur, qui sub dispo-  
sitione vel taciti continetur.
42. Dictione taxativa, non impedit ex. "ho-  
mem, que de iure fieri debet."
43. Ex exceptione iuris, cetera similia sub  
regula comprehendi intelliguntur.
44. Inductio ad diminutionem possunt indire-  
cte ad augmentum operari.
45. Contrario ea est natura, vt, uno cogni-  
to, in alterius cognitionem perueniantur.
46. Regula, & exceptio eti inter se contra-  
ris, sub diversa ratione iuris utique co-  
uenire potest.
47. Ut exceptio sit congrua debet aliqua ra-  
tio et sub regula contineri.
48. In ultimis dispositionibus sufficit conie-  
cturata voluntas.
49. Non sufficit, ut congrua sit exceptio, quod  
solum iuxta verborum corticem excep-  
tum sub regula continetur.
50. Designatione, ac vi particula, seu, ut  
que ad finem.

## Num. 1.

- Quoties omnia bona sua, aut vñum  
fructum eorum legat aliquis, etiam mer-  
caturæ causa parata comprehendere cè-  
fetur, nam cum dispositio ad vñuerias  
defuncti substantiam referatur, merces  
quoque, que ad ipsam pertinent, conti-  
nentur, Menoch. supra num. 4. Caro-  
decis. 117. num. 1. ver. Sed bene, Stracha.  
num. 2. Montepico d. num. 112. Negu-  
fant. num. 16. Pinel. num. 38. in fine, Bero-  
nius, quæst. 29. Ioan. Dilect. de art. testam.  
tit. de legat. caut. 19. Afflictis supra. Maxi-  
mè cum terminus vñuerialis eam vim  
habeat, vt, eo apposito, veniant in dispo-  
sitione, que aliqui non continentur,  
vt inquit Bart. communiter receptus in  
l. generali, §. Vxori, ff. de ex fruct. legat.  
late Decian. conf. 44. num. 4. lib. 4. Menoch.  
conf. 129. n. 8. & ita est tenendum, quan-  
tus præcipuum conclusionem impug-  
nant Bald. Dec. & alii apud Pinel. vbi  
supra, Gomez in d. §. Item Serniana, num.  
19. Bolaños in Curia, part. 2. lib. 1. cap. 6.  
in fine.

Idem quod de mercibus, & de pecu-  
nia dicendum est Pinel. in l. 1. part. 2. nu.  
45.

45. C. de bon. matern. Menoch. d. lib. 4. p. 138. vbi plures casus distinguit. & conf. 407. num. 16. in fine. Pecunia enim, quæ non præsidij causa est reposita, sed ut celeriter expendatur, haberetur, interuenialis computatur, eaque ac merces à pari procedunt. Bald. in l. certi, quest. 6. C. locat. Alexand. in addit. ad Bart. in d. l. generali. §. Vxori, Montepic. d. num. 112. in fine. Pinel. vbi proxime. num. 47. vers. Quæ equiparationem. Menoch. d. conf. 407. num. 11. Hucque dicta procedunt, etiam si testator bonorum mobilium dantaxat meminerit, nam & merces, & pecunia erunt legataris præstandas, vt præfati DD. adiutunt, veluti si quis dixerit: *Omnia bona mea bona Caio relinquo.*

4. Quæ omnia non solum in legatis, sed & in donatione, aliquique contractibus erunt obseruanda. Bald. in rubric. C. de verbis significat. Alexand. in l. si constante, num. 27. vers. Sed responde, ff. solvit. matrim. Iaf. in g. Item Seruiana, num. 49. instat. de actionib. Pinel. in d. subric. part. 1. num. 45. Negulant. supra num. 15. In vniuersitate namque bonorum merces venire, regulare est. Surd. decif. 283. num. 18. Quid de legato generali, in quo terminus vniuersalis non est additus, paulo inferius, cum D. Couarr. ostendemus.

#### Verf. Secunda conclusio:

5. Legatum certi generis bonorum, velut fumenti, vel frumentorum etiam vniuersaliter relictum allerendo: *I ego omne frumentum, vel omnes seruos meos. Non extenditur ad ea, qua paterfamilias mercimonio gratia paraverat, quoniam non intelligitur, de illis, qui, vt illicio distraheret, habebat, cogitasse, & cum limitata sit voluntas, strictius interpretatur, quam cum bonorum vniuersitas reliquiritur, sub qua venaliam comprehendendi, nuper diximus. Ita probat l. pediculis 34. §. ita cū queretur ff. de aur. & argent. legat. Pinel. d. part. 1. rubric. num. 42. Menoch. d. pref. 137. num. 2. Pic. supra Bart. in l. Diuus, ff. de bon. damnat. Bald. in rubric. C. de legat. Alexand. in d. l. si constante, num. 24. vers. Præterea, Roman. in g. fin. cito dem. leg. num. 8. Pet. Pech. de testament. coning. lib. 5. cap. 13. num. 1. Idem conquerens dicendum est, si quis habens pecuniam loco præsidij reconditam, & aliam quantitatem, vt statim distribuat,*

omnem suam pecuniam reliquerit, quoniam hac non debetur, lecus si nulla alia testatoris sit, quo casu ipsa præstabitur, ut plane colligitur ex traditis pet. Menoch. d. pref. 138. per totam.

#### Num. 2.

In generali obligatione expressa, vel si certum genus bonorum obligetur, ut vinum, non venire merces, vistum est. Iacob. de Arcena in d. g. Vxori, Roman. in d. leg. si constante, num. 83. Bald. in d. l. certe iuris, quest. 6. num. 12. vers. Quid de mercibus. C. locati. Socin. in l. qui home. g. Callimachus notab. 4. ff. de verbis. obligat. Alberio de flat. quest. 7. 18. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 11. tit. 4. num. 36. & alijs, quos referunt Catoc. d. decif. 117. num. 1. Gait. de credito, cap. 4. q. 5. n. 118. Pinel. d. n. 45.

Hæc vero lententia communiter reprobatur, & cōtraria est omnino certa, & amplectenda, quā tenuerit Merlin. d. quest. 45. num. 7. Gomez. supra num. 28. vbi Mylner. num. 16. Stracha supra n. 1. Negulant. d. memb. 2. num. 14. Caroc. d. num. 1. vers. Sed bene, Pinel. in d. subric. num. 45. 46. Gait. obseruat. lib. 2. obseruat. 83. num. 5. Bertaz. de clausi instrument. clau. 12 glo. 2. num. 4. vers. Præterea, Bolanos d. rom. 2. lib. 2. cap. 3. num. 8. Gait. supra num. 125. 126. 139. Put. d. decif. 297. num. 1. Pacific. de Saluano inspect. 3. cap. 2. num. 181. & cap. 5. num. 89. Rota apud eundem decif. 125. num. 3. & decif. 126. Molin. de inf. traci. 2. diph. 228. n. 6. Marecot. d. cap. 24. num. 1. vbi testator. Rotam dixisse, hanc opinionem magis communem, ac veram esse, cui accedunt & alijs plures, quos congregit Merlin. vbi proxime, num. 9. vers. Et hanc secundam.

Quod similiter est ampliandum ad ratam hypothecam, cui etiam venalia fabient, Pinel. d. num. 46. Stracha num. 4. Negulant. memb. 4. part. 2. num. 216. 217. Marecot. lib. 2. cap. 118. num. 31. cito seqq. Merlin. d. quest. 46. n. 1. Menoch. de adipiscend. possif. remed. 3. num. 128. Pacific. d. cap. 5. num. 83. Conan. commentator. iur. civil lib. 4. cap. 16. num. 8. Zaf. in g. Item Seruiana, num. 20. ins. de actiob. vbi Gomez. num. 23. Iaf. num. 4. 8. & ita est tendendum, quanvis Ceuall. d. quest. 444. in fine contrarium verius, ac receptius di-

dicat, atque ira in præxi feruari.

9. Pecunia quilibet, sive expendibilis, sive recondita loco præsidij iam expresa, quām tacita generali hypotheca continetur. Ita de expressa docent Merlin. latè d. lib. 2. quest. 48. Pacific. d. inspect. 3. cap. 4. num. 324. Stracha supra n. 5. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 11. tit. 4. num. 9. Thefaur. question. forens. lib. 2. q. 16. num. 1. 2. Afflits. decif. 190. num. 4. Negulant. d. memb. 2. num. 11. Bertaz. supra. Bald. in l. cum tabernam. g. vlt. vbi etiā Bart. ff. de pignorib. quo loci hoc expressum probatur. De tacita idem sustinent, Negulant. d. memb. 4. part. 2. num. 166. Merlin. vbi proxime num. 14. qui bene probant, quanvis contradicunt. Alexand. ad Bart. in d. l. cum tabernam. g. vlt. Pacific. d. inspect. 3. cap. 5. num. 1. 12. cum seqq. Excipit autem pecunia, cuius causa hypotheca cōtrahitur, qua obligationi non est obnoxia, non enim verisimile est, contrahēti, qui recipit pecuniam mutuam ad sua expediēta negotia, velle ipsam obligationi libui cere; quod à contrario scilicet probat d. g. vlt. Sic Merlin. d. quest. 48. num. 10. 11. Mantic. vbi proxime, Bald. in d. g. fin. vers. Sed nunquid Stracha. num. 5. Negulant. d. memb. 2. num. 12. Bolanos vbi proxime, n. 7. Vide omnino Merlin. à n. 24.

Ibi: *Nou apposita loci restrictione.*

10. Si quis generaliter obligauerit omnes ores suas, vel bona, quæ in tali domo, vel loco habet, merces ibi existentes obligatio non remanet. Ita tenent communis per textum in l. debitor pacius 32. ff. de pignorib. & in l. in predijs 7. ff. in quib. caus. pign. vel hypoth. tacit. contr. quibus probatur, non videri in loco esse, quod statim est auocandum, ex quo plane inferiuntur, quod cum merces non sint in domo assignata ad permanendū ibi, led vi quanto celerius sit possibile, vencant, & amo ueantur, non veniant in obligatione ad locum restricta, quanvis vniuersaliter sit concepta. Bald. in d. l. cum tabernam. n. 2. in fine, Bart. in d. g. Vxori, Alexand. in d. l. si constante in princip. num. 27. Negulant. d. memb. 2. num. 14. Stracha supra n. 3. Crot. in d. l. si constante num. 66. vers. Fagundum. Pacific. d. cap. 5. num. 92. Montepic. d. num. 112. Gait. d. cap. 4. quest. 5. n. 145. Bolanos. d. cap. 3. num. 8. Rota. apud alijs.

Pacific. d. decif. 126. n. 2. quod apertius D. Couarr. tradit. infra n. 9. vers. Quinta conclusio.

Quoad pecuniam in hoc casu diffin- 11 guendum est, nam reseruata in sublidum veniet in obligatione, non sic, quæ ut mutuo deatur, vel ad finitum quotidiano parata est, ut ex ratione tradita aper- te colligitur, & ex Menoch. d. pref. 138. num. 2. 8. & tenet Pacifico. d. cap. 5. num. 112. per textum in l. si chorus 77. §. 1. ff. de legat. 3. vbi optime Constitutus hanc differant pecunia definitio, præsumē- dum est, celeri distributioni etiā expo- tam, quoniam eius natura est, ut expen- datur, Menoch. n. 12. Hieronym. Gabi- cons. 98. n. 27.

Sed a communi sententia recedit Mer- 12 lin. d. quest. 45. ex num. 16. probans, mer- ces contineri sub obligatione, etiam ad locum certum restricta, quod sensu Ripe- pan. in l. 1. num. 9. ff. de pignorib. affirmat, & contentiunt Gait. d. quest. 5. num. 133. Pat. Molin. de inf. & iur. diff. 203. taliter cum verbis vniuersalibus vius est creditor, & quidem senior videtur, hæc sententia Merlini, cum adiectio loci nō eo tendat, ut merces excludantur, sed alia bona, qua extra locum nominatum sunt, vel ut demonstretur, quod debitor obligat, quare contra mentem contra- hentium, quivit plurimum has iuris subtilties ignorant, non est obligatio ge- neralis coartanda, argumento, non omnis 19. ff. si cert. petat. Præterea quanvis merces in loco non permaneant identitatib., per subrogationem tamen alia- rum perficiunt, sicut dicimus eandem Ciuitatem, vel Collegium idem extare pluribus facult. etiā omnes ciues, aut college primi sint extinti, nam & mer- ces vniuersitas quædam est subrogatio- nis capax. Merlin. d. quest. 45. num. 27. Negulant. d. memb. 2. ex num. 17. atque ita licet singula corpora alienentur, eadem merces manere dicuntur in loco. Tadē his accedit, quod inspecta natu- ra hypothecæ, que in mercibus regula- riter contrahitur, nihil intercedit, ut illa in loco sint permanentia, nec ne, quoniam sub generali obligatione ad certum lo- cum restricta comprehendantur, nam ut statim probabimus hypotheca in his ve- nialibus tandem confitit, quādū non

alienantur, vnde cum quis obligat res, quas domi haberet, merces quoque complectitur, dum ibi permaneant, nec per alienationem amoueantur, neq; ex eo, quod persistentiam non habet, dicendum est, obligationem in ipsis non substere, suffici enim, quod in loco designato permaneat, dum ipsa hypotheca non extinguitur.

**13.** Hæc autem opinio maximè locum habebit, si debitör in obligatione aliquam rem venalem exceperit, ut si dixerit: Obligis res, quas domi habeo propter purpuram vestalem. Nam tunc cetera omnia venalia continebuntur ex doctrina, quam refert D. Couarr. infra num. 4. & ita tenent Merlin. d. q. 45. n. 22. Gait. supr. n. 185. Molin. d. disp. 203. n. 1.

Ibi: *Textus optimus in l. cum tabernam.*  
De interpretatione d. l. cum tabernam, videndus est Pinel. d. rubric. part. 1. n. 46.

Ibi: *Modò res venales sint penes debitorem.*  
**14.** Speciale est in mercibus, vt hypotheca per eorum alienationē extinguatur, nec detur actio contra tertium possessorum creditori, quoniam ipsarum natura aliud non patitur, atque ita videntur contrahentes tacite convenire, vt dirimir irreuocabiliter possint, ne aliquid commercium impediatur, Stracha n. 7. Put. d. decif. 297. n. 2. Marescot. d. c. 24. n. 7. Ripa in l. 1. n. 8. ff. de pignorib. Merlin. d. quæst. 45. n. 35. Bald. in l. vbi adhuc col. 1. vers. In contrarium videtur, C. de iur. dor. Bart. in d. s. constante, quæst. 3. vers. Quan. principis, Negulant. d. memb. 2. num. 23. Rota, apud Anton. Augustin. decif. 655 lib. 3. & omnes communiter. Quid de pecunia obligata si alienetur, docet Merlin. d. quæst. 48. à num. 16.

**15.** Circa qua se offerunt nonnulla omnino notanda. Primum hypothecam non solum confidere in rebus venalibus tempore obligationis penes debitorem existentibus, sed etiam in futuri per eundem acquitatis, quoniam barum mentio facta non sit, quoniam in locum priorum alienatarum subrogantur, Put. vbi proxime, num. 3. Marescot. num. 5. Stracha num. 6. Negulant. num. 17. 22. Merlin. d. quæst. 45. n. 26. 27. Bald. in d. l. vbi adhuc, n. 280. Gait. d. quæst. 5. num. 168. Caualer. decif. 277. num. 1. Rota apud Pacific. de Salian. decif. 125. 126. quicquid tentat So-

cin. Senior in l. qui Rome, §. Callimachus, n. 2. vers. Quinimo, ff. de verb. obligat.  
Secundum, premium redactum ex mercibus obligatis, dum in bonis fuerit debitoris, in eandem incidere obligationem, Merlin. num. 34. Negulant. num. 19. infine, Ripa in d. l. 1. num. 8. infine, Put. num. 1. Pacific. d. inspect. 3. cap. 2. num. 189. Gait. d. quæst. 5. num. 189. Quia in vniuersalibus, vt sunt merces, premium succedit loco rei, l. Imperator 72. §. fin. ff. deleg. 2. Merlin. d. num. 34. Cyriac. tom. 2. controver. 3. 44. n. 8. Negulant. memb. 4. part. 2. n. 5. 9. vers. Ego autem in dote.

Tertiū, præfatum mercium subrogationem quoad hypothecam locum dunatax habere in emptis ab ipso debitori, qui contraxit, nona ab ipsius hæredie, qui quoniam merces comparat, hypothecam minime subsiuntur, Stracha. num. 6. Negulant. d. memb. 2. num. 22. Merlin. num. 64. Caualer. decif. 259. num. 2. Gait. d. quæst. 5. num. 173. 174. Quod limitatur, cum heres expiendo negotium, a defuncto cæptum, merces comparat, nam & haec videntur in obligatione a testatore contracta, sicut cetera, quas Ipse reliquit, Merlin. num. 66. 67. Negulant. d. num. 22. Ripa in d. l. 1. num. 9. vers. Secundo intellige, Bart. in d. l. cum tabernam in fine, Pacific. d. cap. 2. n. 187.

Quarum, creditorem non prohiberi, 18 hypothecaria experiri aduersum tertium possessorum mercium, qui eas non minutatim, sed vt corpus emit, veluti si tota taberna, vel horreum fuerit dilatatio, aut pars eius quotitatiua, nam cum vniuersitas rerum sit, cum suo onere transit in emptorem, sicut cetera, quæ nexus obligationis tenentur, latè Merlin. d. q. 45. à num. 50. Marescot. d. cap. 24. num. 2. Ripa d. num. 9. Bald. in d. l. vbi adhuc, num. 19. Bald. Nouell. in d. l. s. constante, num. 72. Rota apud Pacific. decif. 126. numer. 3. Cessant enim hic rationes, propter quas mercium obligatarum alienatio est permissa, vt recte perpenitus Merlin. num. 52. 53.

Quintum, si in generali obligatione 19 merces aliqua fuerint descriptræ, quoad eas actione creditori contra tertium possessorum non denegari, nam censentur specialiter obligatae, & carum alienatio quoconque modo vetita, Merlin. n. 65. Pacific. esp. 5. n. 101.

Sex.

quoque ex proprijs agris percepi quanti veniales pro parte habeantur, cum inter merces non computentur, pro mercede domus, in quam inueniuntur, tacite obligantur, Marescot. d. cap. 118. num. 32. Menoch. vbi proxime, num. 13. Merlin. num. 17. Pacific. num. 110. vers. Quintus casus.

Sed vt consequenter ad ea, quæ dixi. 23 mus supra num. 12 in hac questione procedamus, ex traditis ibi rationibus, quæ etiam hoc casu militant, magis placet merces in uestis pro mercede locare dominus obligari, quam lequantur Pacific. d. inspect. 3. cap. 5. num. 89. vers. Contrariano vero, Mafcard. d. conclus. 210. num. 6. Gomez in d. §. Item Seruiana. num. 22. & alii, quos hi laudant, etiже communis opinio, quoniam contrata non paciis placeat, vt videre est apud Merlin. num. 5. & Mafcard. num. 7. Non obstat, l. debitor pactus 3. 2 ff. de pignorib. quoniam merces ex animo inducuntur in comum, vt vel ipsa vel alia, quæ eari loco subrogantur, ibi perperuo manent, atque idcirco iure in ipsis constitit obligatio, dum ibidem permanent.

Num. 3.

Qui legat omnes res, quas domi, ve. 24 in alio loco habet, non censetur sub legato veniali existentia comprehendere, quoniam non videntur illa in eo loco esse, quæ vt statim per alienationem amoueantur, tunc exposita, d. l. debitor l. ex facto 35. §. vlt. ff. de baled. insit. l. predia 27 ff. de fund. inspect. glof. in l. questionum 76. §. Pradis verbo, non legata, ff. de legat. 3. Pinel. cum aliis, d. part. I. rubric. num. 39. 40. Menoch. d. pref. 137. num. 7. & conf. 407. num. 17. Negulant. d. memb. 2. num. 14. Berol. d. quæst. 29. Hieronym. Gab. conf. 98. num. 13. Merlin. quæst. 45. num. 8. Idem in pecunia, quæ vt celeriter expendatur, habetur, tenendum est cum glof. verbo, de pecunia in l. s. mili. Merlin. 96. §. vlt. ff. delegat. 3.

Vers. Sed si Crotus.

Addit. Pinelum, vbi proxime, agentem de intellectu, d. §. Vxori, qui D. Couar. sequitur.

Ibi: *Sic eodē iure in d. §. Item cū quereretur.* 25 *Genuinus intellectus ad l. peccatis.*

34.

34.9. Item cum quereretur. ff. de aur. & argent. legat. deducitur ex conclusione secunda supra tradita per D. Couar. nam vbi certum genus bonorum reliquuntur, etiam per verba vniuersalia, venalia ad ipsum pertinientia legaro non cedunt, cum ligatur in eo texu, ita legatum fuerit: *Filia mea dulcissima è medio sumito, tibi hæbo ornatum meum omne multib[us] cursuaro, et si qua alia mulierib[us] apparuerint. Ideò Confultus respondit, non debet argentum, quòd mercimonia causa paratum erat. Ex quo infertur, quòd licet verbum, meum, fuisse omisum, nihilominus argentum venale minimè deberetur secundum prædictam doctrinam.*

Ibil: *Ego contrarium iure verius esse censio.*  
26. *"Si legetur indefinita bona, vel res, aut bona mobilia testatoris, etiam merces legatas videri cùm D. Couar. sentiuntur. Menoch. d. pres. 137. num. 6. Pinel. in d. rubric. part. 1. num. 38. Paril. in addit. ad Decim in l. num. 18. ff. de reg. iur. & alij apud Pinelium ipsum. Sed ratio, cui hæc sententia innicitur: quia scilicet indefinita aequaliter vniuersali congrua, non videtur, siquidem quoties aliquipus diversitas reperitur inter contentibus vniuersali & equivalenti illi non est locus, ut probalimus supra lib. 1. cap. 13. n. 33. intervenialis autem, ac egera bona maximum est discrimen, ut ex dictis constat, & ex l. ierou. 71. in fine, ff. de legat. 3. Vnde illa indefinita: lego res meas, vel vñumfructum bonorum meorum, aquipollere nequit vniuersali propter dicta diversitatem, que in bonis venalibus, & alijs consideratur, ad quod est textus eius gans in l. si cui lana 68. ff. de legat. 3. vbi, lana legata, tinctam non deberi, Vlpianus decernit, sufficitque differentia coloris (quanius vtraque verè lana sit,) vt indefinita non aquipolleret vniuersali, compertum enim est, quòd, si legetur omnis lana, rindam quoque continetur, l. pediculis 34.9. Labeo. ff. de aur. & argent. legat. Quamobrem non est contenenenda distinctio inter legatum vniuersale, & generale, quam constituit Bart. in d. 9. Vxor, quem sequuntur Dec. in l. omnia, num. 2 ff. Sicut perat. Menoch. conf. 129. num. 8. conf. 407. num. 16. vers. Secundus casus, & vers. Tertius casus, conf. 1007. n.*

48.49. *Craeta, conf. 290. num. 4. vers. Si. militer, conf. 294. num. 1. conf. 297. num. 6. vers. Secundo respondeo. Curt. lun. conf. 45. num. 4. Gozadin. conf. 14. num. 22. conf. 16. num. 6. conf. 82. num. 4. Rob. conf. 135. n. 3. Natta conf. 159. n. 24. lib. 1.*

Ibil: *Ceterum haec quarta conclusio.*

Idem repetit Menoch. d. pres. 137. 27 num. 8. semper enim, maximè vbi verba sunt dubia, menti disponitis standum est, cum illa intentioni desercent, l. 3. 9. *Conditio, ff. de admend legat. cap. hum. n. 11. 22. quest. 5. Tiraquel. in l. si vñumfructus verb. libertis, n. 47. Brun. à Sole in loc. commun. verbo, verba, n. 20.*

Vers. Primo, si quidem:

Si ita sit relictum: Lego res, vel frumentum, quod domi est. Venalia quoque debebuntur, si alia bona in ea non reperiatur, quoniam de illis sensibile testatorum, manifestum est, cuius voluntas, si aliquid diceretur, illutorum fieret, Menoch. vbi proxime, num. 9. Pinel. d. part. 1. rubric. num. 40.

Vers. Secundo, constat.

Legatum particolare argenti scilicet, 29 vel rerum, quas quis in certo loco habet, comprehendit venalia, si verbis, quoque modo, adjiciatur, Menoch. num. 10. Pinel. num. 42. Neguant. d. membr. 22. num. 57. Put. decif. 20. num. 3. lib. 3. Gozadin. d. conf. 14. num. 22. Afflits. d. decif. 106. Ruin. conf. 31. num. 5. lib. 2. Aym. in l. 1. ff. de legat. 1. Rub. d. conf. 135. num. 2. Curt. lun. conf. 45. num. 4. De quo tamen dubitabat Dec. conf. 93. n. 3. Hieron. Gab. conf. 98. num. 16.

Vers. Terzo, apparet.

Fructus collecti ex propriis lagris, et si 30 fuerint venditioni expositi, non computantur intervenialis, ut merces, cum non negotiorum causa, sed quoniam superfluit, distrahaantur. Vnde si legetur vñus, vel oleum, quod est in certo loco, etiam debetur venale, quod ex proprijs vicinis, vel oilius testator percepit, Menoch. num. 11. Pinel. num. 44. licet dubiter.

Sed contrarium aliquibus fundamento<sup>ti</sup> probat Hieron. Gab. supra num. 36. cui fauet aperte Scanula in d. 1. generalis. 9. Idem quæsit. ff. de vñumfruct. legat. vbi de-

cidit, falsis perceptis ex proprijs fallinis vñumfructum vxori non competere, quæ vñumfructaria earum à testatore relata est, & rationem subdit his verbis: *Respondi de ijs legatis, que venalia ibi essent, non sensisse testatore. Vnde colligitur, fructus ex proprijs rebus collectos venditioni destinatos cæteris rebus venalibus, ac mercedis & quiparati, ac per consequens ad legatarium in situ, de quo agimus, non pertinere, & quāvis D. Couar. altera haec texu interpretetur assertus, ideo vxori talis vñumfructum non debet, quia, fundi vñus actuali exato, fructus sā collecti non debentur, tamen Confultus non ea uitiorum ratione, sed quod tal venalis habebatur, innueas, saltem ad proprium domus testatoris, si ibi esset, debet, quod à fasna speciale ell in faldnis, ut non censeatur fructus collecti donec allo alii adipiscatur, qui ut plurimi non cohereret solo, sed supra superficiem terræ coheretur, vnde amouerit, ut aceruas fiat, ut in Hispania evenit, his cal in fallinis ipsi coaceruatus inter fructus pē dentes potest computari, quae sub vñumfructu fallinarum ipsum contineri sensit Scanula, nisi venalis esset. Hæc autem mea consideratio aliorum iudiciorum ingenuè sufficit. Præmissa quasit nullummodo ad fructus ex gregibus perceptos attinet, nam ipsi greges negotiationis causa comparantur, merci que appellatione ideo continentur Merlin. d. quest. 45. num. 3. Nilominus prior sententia magistris articul. admittit D. Couar. Interpretatione ad Scanulam, qui ideo latem venalem non comprehendit, assertur, quia iam coaceruatus erat, & deducitus à loco, in quo conficiebatur, ut veniret, quare ad vñumfructuarium spectare non poterat, cum fructus pendens esse definiter.*

Num. 4.

Si relinquantur res in certo logo repositæ, aliqua venali excepta, careca omnia venalia, quæ ibi reperiuntur, ad legatarium pertinébunt, nam ex eo, quod testator aliquid venale exceptit, præsumbitur reliqua comprehendendi venalia sub generali dispositione, cum exceptio debeat esse de contentis iub regula. Ita Menoch. num. 12. Ruin. conf. 32. num. 7. vers. Ponderando, lib. 2. Idem ac hypotheca agentes tenent Merlin. d. quest.

Num. 5.

Pro interpretatione l. n. quod liquida, 35. 9.

45. num. 22. Gait. d. cap. 4. quest. 5. num. 155. Moliu. d. disp. 203.

Quibus coniecturis, & allam adjicit, 33 Menoch. num. 13. scilicet propter qualitatem personarum legatum ad venalia ampliari, ut si testator ciues liberis filios, qui domi sunt, reliquerit, l. quest. 12. 9. Sed & Papinius, ff. de fund. instruc. Roman. singul. 649. Put. d. decif. 20. in fine. In quo iudicis vestitibus arbitrium, qui quantitate mercium & alijs defuncti facultatibus pensatis, ultimabit, an sit verisimile, quod voluerit, venalia quoque liberis relinquere, vt Confultus inquit.

Ibil: *Constat etenim & pendet ab illa elegati questione.*

Excepio debet esse de illis, quæ sub 34 regula comprehenduntur, atque ita ex eo, quod excipiunt, quid regula contineat, declaratur l. sed in pto 10. 6. l. ff. de negotiis qzff. Pareja de instrument. edit. tom. 1. tit. 2. resol. 6. num. 362. Menoch. de presumpt. lib. 3. pres. 36. num. 19. Argel. de de quirend. posse qzff. 3. art. 9. num. 12. Cagnol. int. 1. num. 3. 1. 34. ff. de reg. iur. Afflits. decif. 45. num. 2. Surd. decif. 224. num. 13. Chatar. decif. 67. num. 35. 55. Cyriac. tom. 2. controver. 207. num. 21. Marecot. sopra lib. 2. cap. 94. num. 67. Ceull. tom. 1. quest. 76. num. 31. Gutierrez practicar. lib. 4. quest. 54. num. 1. Amat. variar. lib. 2. resol. 74. num. 5. Tusch. lit. E. conclus. 423. num. 6. & dixi sup. lib. 1. capi. 6. num. 1. 3.

Vers. Et ideo hac ratione.

Regula soliter ampliari adiecta exceptione, ad ea, quæ alioquin non comprehenduntur, l. quest. 8. Idem respondit do- mo, vers. Denique Neratius ff. de fund. instruc. Menoch. d. lib. 3. pres. 116. num. 74. cum alijs, & conf. 87. num. 36. Alexand. in l. 7. lt. ff. quod quisque iuri, lsl. in l. proprieandom in princip. num. 7. C. acutie. Dec. in l. 1. num. 25. ff. de reg. iur. Socin. Iun. conf. 34. num. 7. lib. 1. Tiraquel. de retract. lignag. ad finem, num. 24. Cyriac. cum alis tom. 1. controver. 196. num. 113. Merlin. d. quest. 45. num. 22. quod declara, ut in fra. num. 49.

9. vlt. ff. de pen. legat. præmittendum est, quod licet regula per exceptionem regulariter declareretur, vt nuper dicebamus, aliquando tamen dispositio, qua alioqui plana foret, propter id, quod expicitur, dubia redditur, prout evenit in mandato generali, quod quo casus contineat, non dubitatur, sed si in eo excipiatur causa aliqua speciale mandatum desiderans, quod sub ipso comprehendatur, maxime controvetur, vt constat ex traditis per D. Couar. infra ex num. 8. similiter in d. s. fin. manifestum erat, quid omni penu legata, deberetur; erat enim penus vbique relata praefixa, at proper illam exceptionem: Excepto vi-  
no, quod Romæ erit, copit ambigunt regula, & mente testatoris, utrum scilicet penus omnis, vel sola, quæ in urbe erat, fuisset relata, dubitabat occasione præbuit, quod testator exceptit vinum, quod Roma habebat, & non alibi, cuius ratio cum lateret, Consuli tanquam in re obscura, quod minimum est, nempe penum Romæ repositam duxat debet, respondere iuxta iuris regulas, l. semper in obscuris 9. ff. de reg. iur. existimantes idem vinum in urbe relata non exceptisse, quia de penu ibidem existenti tantum legando cogitauit testator. Cui facet istud, quod semper in dubiis præfundendum est, testatorem velle quanto minus possibile sit hæredem onerare, l. numex familia 69. §. Si rem, ff. delegat. 2. Menoch. conf. 395. num. 86. Cyriac. tom. 2. controuers. 283. num. 25. Surd. conf. 7. num. 56. Quare ea interpretatio voluntatis debet amplecti, per quam magis hæres relectetur, l. si sit scriptum 14. ff. de legat. 1. l. ff. deliberat. legat. l. cù alie-  
nato. 10. C. delegat.

Ver. Nam cum exceptio. Ibi: Minus tamen iibh. cc. confidatur.

37 Interpretatio etiam Bartoli ex eo rei-  
cipi potest, quod si relativum illud refer-  
retur ad penum non ponetur in ter-  
minatione neutra, sed in alia, que ver-  
bo penus, & non verbo vinum con-  
ueniret, vt sic loquitionis amphibolo-  
gia vitaretur.

Ibi: Vt congruasit exceptio fata est, quod sit de  
regula.

Addit Cyriac. tom. 3. controuers. 531. n.

15. Cagnol. in l. 1. n. 30. ff. dereg. iur. Ce-  
phal. conf. 153. num. 58.

Ver. Quinto, communis. Ibi: Et Oldrad.  
conf. 8. Dec. in cap. sedes.

Hæc ratio Oldradi difficultate non  
caret, siquidem restrictio ad locū adie-  
cta vnl ex rebus, quæ legantur facit  
conjecturam, vt intelligatur testator  
etiam in alijs tandem restrictione inveni-  
tur, quo casu loquitur. Consulit in  
l. quæstum 76. §. 1. ff. delegat. 3. quæ pro  
Oldrado adducitur, & comprobatur ex  
l. fin. §. vlt. ff. De trinico, vin. & ol. leg. Scd  
aliud est, quod per restrictionem exceptionis  
ad locum, regula quoque genera-  
lis coarctetur, cum portius ex limitatio-  
ne exceptionis ampliatio regula indu-  
catur, siquidem proprium est exceptionis  
in non exceptis firmare contrarium,  
cap. domus 32. ques. 7. l. quæstum 12. §.  
Idem respondit domo, ff. de fund. instruct.  
Thom. del Bene de immunit. Eccles. tom.  
2. cap. 16. dubit. 8. num. 4. Argel. supra  
ques. 1. art. 4. num. 3. Menoch. d. lib. 4.  
pp. 83. num. 40. Cyriac. tom. 1. controv.  
55. num. 9. Vnde restrictio exceptionis  
addita non videtur ad non excepta  
extendi posse, nisi ea ratione, quæ  
nuper tradidimus, num. 36.

Ibi: Primùm, vbi regula obscura.  
Per exceptionem enim regula decla-  
ratur, a. l. quæstum 8. Idem respondit, Me-  
noch. conf. 518. num. 11. conf. 624. num.  
10. Bart. in d. §. Idem respondit, Dec. in l.  
1. 21. ff. de reg. iur. Cyriac. tom. 1. controv.  
69. num. 34. Surd. d. decif. 224. n. 12. Ca-  
usalcan decif. 5. num. 5. part. 1. Caesar Barc.  
Bononien. decif. 83. num. 9. & decif. 125.  
num. 3. Valençuela conf. 83. n. 8. Plot.  
in l. si quando. n. 207. vers. Quia exceptiones,  
c. unde vi, Pareja supra tom. 1. tit. 5. reso-  
lut. 13. num. 17.

Ibi: Quartuſiqua ratio.

Similiter ad 9. Vxori, respondentum  
est, vt supra n. 38. ad l. quæstum 9. 1. ff. de-  
legat. 3. vbi hanc rationem Oldradi im-  
pugnauimus.

Ibi: Quintum, eti Iuris consueto his, vel alijs.

Dificile quidem est responsum Con-  
fulti in d. nam quod liquide, §. vlt. ta-  
men fauore hæredis ob præsumptam re-  
flatoris affectionem erga illum in dubio  
con-

contra legatarium decitum est, vt dixi-  
mus supra num. 36.

Num. 6.

41 Exceptio firmat regulā in contrariū,  
vtrā laudatos supra num. 38. infine, hoc  
ipsum probant Roman. singul. 337. num.  
8. Gratian. disceptat. forens. c. 598. Giur.  
ba conf. 120. num. 18. Carleual. de iudic.  
tom. 2. tit. 3. disp. 1. 6. num. 40. Euerard. in  
loc. legalib. loc. 9. ab except. ad regul. & loc.  
99. ab speciali. Martiene in l. 1. glo. 15. tit.  
10. lib. 5. Recopilas. Mieres de maiorat.  
part. 1. ques. 22. a. num. 2. Simon de Prä-  
tis de interpret. Ultimar. volunt. lib. 4.  
interpret. 2. dubit. 3. per tor. Mantic. de ra-  
cit. Amb. conuent. lib. 7. tit. 16 à num. 30.  
Pareja. d. tom. 1. tit. 2. resolut. 5. num. 44.  
Flamin. de reg. beneficior. lib. 5. ques. 6.  
num. 186. Talc. lit. E. conclus. 422. per  
tot. Seraphin. decif. 980. num. 7. August.  
Barbol. de axiomat. iur. axiom. 84. num. 4.  
qui num. 5. limitat, quando alia interpre-  
tatio capi potest. Federic. de Senis conf.  
233. n. 3. vers. Non obstat.

Ibi: Exceptio tamen ipsa ad finitem exten-  
ditur.

42 Exceptio non confitmat regulam in  
casibus excepto similibus, ini ad ipsos  
extenditur. D. Couar. in cap. alma mister.  
part. 1. 6. 11. num. 15. vers. Tertio etiam  
in his, de sentent. excommunicat. in 6. Aug.  
Barbol. in collectan. ad cap. cum dilectis  
4. 4. de confirmat. vel. vel iniut. Menoch.  
conf. 250. num. 57. Bene supra cap. 19. du-  
bit. 1. num. 16. Gutier. Canonicas quæstion.  
lib. 1. cap. 14. n. 9. Molina de primogen. lib.  
1. cap. 9. n. 34.

43 Similes vero casus illi dicuntur, in  
quibus eadem, vel maior ratio, quam in  
expilio, reperitur. Cyriac. tom. 1. con-  
trouers. 96. num. 39. Menoch. de arbitiar.  
lib. 2. ca. 84. num. 8. vbi ali. Bald. in l. il-  
lud col. 2. C. de Sacra f. Eccles. Carleual.  
d. tit. 2. disp. 5. num. 19. & isti quidem ca-  
sus comprehensi sub dispositione non  
minus celerint, quam expensi. Bald.  
in l. per diuersas. num. 6. C. mandati. Me-  
noch. d. lib. 4. praf. 67. num. 16. late Cy-  
riac. tom. 3. controuers. 478. à num. 57.  
Argel. supra ques. 17. art. 6. num. 3. qua-  
te proprie non dicitur extensio, sed  
comprehensio, vt, pluribus relatis, affer-  
tit Cyriac. num. 79. qui num. 70. ex Fa-

chino conf. 47. num. 31. lib. 1. rationem  
redit, nam sicut genus propriæ suas spe-  
cies continet, ita & ratio casus similes  
non expressos complectitur.

Ibi: Quibus ad stipulatur, quod regula.

In correctorijs extensio ob identita-  
tem, vel maioritatem rationis non ad-  
mittitur de casu ad calum, l. quod contra  
174 ff. dereg. iur. Molin. de primogen. lib. 3.  
cap. 13. num. 40. vers. Nec obstat, si dicatur,  
Argel. supra ques. 6. art. 1. num. 4. 14.  
Menoch. conf. 537. num. 3. lat. in Authent.  
quas actiones. C. de Sacra f. Eccles. opinon.  
has reg. 286. Villalobos commun. opinon.  
lit. E. num. 153. Tiraquel. de iur. marit.  
glos. 2. num. 22. Vilian. commun. opinon.  
tom. 1. lib. 1. tit. 17. de legib. num. 112. Pet.  
Barbol. in d. l. si constante in princip. num.  
106. ff. solut. mat. Farinac. in fragment. cri-  
min. part. 1. it. E. num. 75. Cenall. tom. 1.  
ques. 336. num. 3. Bene, d. tom. 2. cap. 14.  
dubit. 14. num. 1. 11. Idem in exorbitan-  
tia à ure tenent. Bartol. in l. si vero. §.  
De vira à num. 1. ff. solut. matrimon. vbi  
Roman. Carleual. d. tit. 3. disp. 28.  
num. 16. Tiraquel. in l. si unquam verb.  
libertis, numer. 27. C. de reuocand. donat.  
Olalch. Pedenontan. de cfs. 120. nu. 8. Vi-  
lladieg. in rubric. de extensione leg. exorbitan-  
tia. numer. 3. Farinac. supra numer. 124.  
Sed cauferum fauor efficit, vt in his ex-  
tentio sit locus, Argel. ques. 4. art. 1.  
num. 5. Craueta de anguita. tempor. part.  
4. in princip. num. 79. Villadieg. in ru-  
bric. de extensio leg. limitatiua. à num. 9.  
C. in d. rubric. de extensio. leg. exorbitan.  
num. 3. in fine in vlt. ampliast. Farinac. num.  
108. 109.

Quod si in lege correctoria eius ra-  
tio exprimatur, ad casus similes exten-  
detur correctio, Tiraquel. in tract. cau-  
fessante part. 1. num. 142. & de retract.  
lignis. §. 20. num. 3. 8. Hippolit. in l. si  
quis viduam, num. 26. ff. de questionib.  
Menoch. conf. 484. num. 8. 9. Mencha-  
ca. lib. 1. fucision. §. 6. num. 6. Pinel. in l.  
1. part. 3. num. 64. C. de bon. matrem. Me-  
xia in pragmat. tax. e pan. conclus. 4. num. 8.  
Pet. Barbol. in d. l. si constante in princip.  
numer. 102. Pat. Sanchez de matrimon.  
lib. 8. disp. 1. num. 34. Ioan. Valer. de dif-  
ferent. inter iuris mque for. verb. lex. diffe-  
rent. 5.

Ibi: Nam & casus omisus manet decidens.

46 Casus in dispositione qualibet omis-  
tus ex dispositione iuris communis ve-  
nit decidens, l. si cam dotem 23. ff. solut.  
matr. n. 1. si extraneus 6 ff de condic. casu.  
data. Cyriac. tom. 2. controvers. 210. n. 49.  
Caball. resolut. crim. cas. 271. n. 7. Elco-  
bar de ratiocin. lib. 1. cap. 28. nu. 6. Rota apud  
Vivian. in prax. iur. patronat. decis. 62. n. 6.  
Pareja supr. dict. tit. 5. resolut. 10. num. 4.  
Tutch. lit. O. conclus. 116. Ferter. in con-  
stitutionib. Catil. glof. 5. nn. 104. Me-  
noch. conf. 76. nu. 8. Tiraq. de iur. primog.  
9. 40. n. 194. Ceull. tom. 2. q. 7. 62. n. 10.  
Maref. d. lib. 2. c. 77. n. 29. Pacian. de pro-  
bat. lib. 1. cap. 34. num. 6.

47 Non autem casus omisus dicitur, qui  
sub dispositione aliquammodo tacite cō-  
prehenditur, vel propter rationis iden-  
titatem, aut præsumptam mentem dis-  
ponentis. Bald. in d. per diuersas, col. 1.  
C. mandat. Crauet. conf. 326. num. 9. vers.  
Septim. confidere. Cyriac. tom. 2. contro-  
uers. 301. nu. 26. 27. Menoch. conf. 5. nu.  
25. conf. 232. nu. 35. conf. 289. nu. 46. qui  
alios laudat.

Ibi: Imò etiam si quid excipiatur à re-  
gula.

48 Vbi allias de iure locus est extensio-  
ni, dictio taxativa addita exceptioni,  
vel dispositioni cuilibet non impedit  
casum simili comprehendensionem, Bene. d. tom. 2. c. 19. dnb. 1. nu. 11. Ant.  
Gom. yar. lib. 1. cap. 11. num. 13. Gurler.  
Canicular. lib. 1. cap. 14. num. 5. Padili.  
in authent. res. que num. 81. C. commun. deleg.  
qui cōmūnē dicit. Menoch. lib. 4. prof.  
36. num. 20. & conf. 166. num. 14. Cra-  
uet. de antiqu. tempor. part. 4. princip. nu.  
112. Socin. lun. conf. 33. num. 6. lib. 2.  
Sanchez in precept. Decalog. cap. 15. num.  
37. Fontanc. de pacif. nupcialib. tom. 1.  
claus. 4. glof. 28. a. num. 17. Molin. de pri-  
mog. lib. 4. cap. 9. num. 34. Augustin. Bar-  
bol. in collectan. ad Clement. exiui. num. 2.  
de verbis significat. Surd. conf. 443. nu. 32.  
vol. 3. Cyriac. d. controvers. 478. num. 83.  
Idem quoad personas dicendum est, vt  
taxativa non excludat personas timiles  
expressis. Bald. in 1. fin. C. de actionib.  
empt. Menoch. conf. 705. num. 9. Curt.  
Senior conf. 77. colum. 10. vers. Quia res-  
pondeo.

Num. 7.

Per excepcionem regulam ampliaris  
nou posse, scripserunt Tirachel. de re-  
tract. lignag. ad finem, num. 94. vbi latè,  
Augustin. Barbol. de axiomat. iuris, axio-  
mat. 84. num. 7. Stephan. de Federicis  
de interpretat. iur. part. 2. num. 125. Ca-  
san. conf. 8. nu. 48. Menoch. conf. 416.  
num. 25. Sed dicendum videtur, quod  
hæc sententia erit vera, si de exten-  
sione, tenu ampliatione strictè sumpta acci-  
piatur, nam certum est propriè non dici  
regulam extendi ad causum, qui sub ea-  
dem etiam implicitè continentur, sicut  
proxime dicebamus, & notant Cyriac.  
ex multis dict. controvers. 478. 4. num. 79.  
Augustin. Barbol. in collectan. ad cap. 1.  
num. 8. de temporib. ordinat. in 6. Per ex-  
ceptionem autem regula non amplia-  
tur ad alia, quæ absque illa non com-  
prehendebatur, sed folum comprehen-  
sa aperitur. Nec refert, quod si ex-  
cepio nō adseretur, regula non con-  
tineret, quæ ea apposita, complectitur,  
vt in exemplo quartæ conclusionis D.  
Couser. de lana venali excepta, hoc  
enim prouenit ex ignorata mente pro-  
ferentis, qui per incepta verba propriam  
explicat voluntatem minus dicens, quæ  
sentit, ac vult, atque ita exceptio re-  
gulam non extendit, sed locum decla-  
rat. Ex hoc tamen ab eff. ita dicitur ex-  
cepio regulam ampliare, cum per il-  
lam veniam in cognitionem volan-  
tatis disponentis, que strictius secun-  
dum verba contra mentem loquensis  
exequatur, nisi exceptio ipsam ma-  
nifestaret.

Num. 8.

Supra lib. 1. cap. 6. ex num. 22. Ancha-  
rrani lente ntiam latè comprobamus.

Num. 9.

Similiter ex eisdem rationibus, quas  
considerauimus, vbi proximè, & hoc  
displacet, nam casus iste, & precedens  
sunt similes, videatur Barbol. in collec-  
tan. ad cap. 2. num. 8. de offic. Vicarij in 6.

Ibi: Horum sententia primò ex eo  
probatur.  
Hulcratoni omnino aduersatur d. I. n. 7  
quod

## Variar. Resolut. Lib. II. Cap. VI.

89

quod liquida, §. vlt. vbi per exceptio-  
nem viu regula circa penum restringi-  
gitur.

Ibi: Secundo, satis est exceptionem.

50 Hocverum est, si omnia, quæ sub  
regula ex proprietate fermonis non cō-  
prehenduntur, exprimitur, sed cum  
vna excipitur duarum species, vt lana  
venalis, nequaquam ostendit, ut cetera  
venalis ad regulam non pertinere, in d.  
contrarium plane colligitur, eo quod  
exceptio debet esse de contentis in re-  
gula, ut probat Confutus in d. l. ques-  
tum 12. §. Idem respodit domo instructa.  
Ibi: Nam qui hec, inquit, excepti, non potest  
non videire ceteris rebus, quæ in ea effent,  
sensisse, ff. a fund. instructa.

Ibi: Tertiò, exceptio ad hoc regulam.

51 Licet quæ tenduat ad diminutionem,  
non debeant augmentum operari, vt di-  
ximus supra lib. 1. cap. 6. num. 25. Id est in-  
telligendum directe, scis per conse-  
quentiam, nam hoc modo sapere in iure  
illa regula fallit. I. denique 8. §. Interdum,  
ff. de pecal. legat. vbi glof. verb. interpreta-  
tur, limites decisiones adducit. Excep-  
tio autem non operatur augmentum re-  
gulae, nisi indicet quatenus per eadem  
voluntas disponentis declaratur.

Ibi: Nam quoad iuris dispositionem.

52 Neque ista obitant, nam exceptio  
mentem loquentis, à qua regula penderet  
optimè manifestat, quanulus ipsi regula  
sit contraria, cum ea sit contrariorum  
natura, vt uno cognito, in alterius cog-  
nitionem perueniantus, textus in §. I.  
ubi glof. verba simul intelligimus, insit. de  
iur. personar.

Ibi: Sed id, vt & hoc obliter adnotemus.

Regula & exceptio quanulus inter se  
opponuntur, utraque tamen secundum  
diuersam rationem iuri poreat conue-  
nire.

Ibi: Quartò, fortis instat confidatio.

53 Repondetur, quod vt exceptio con-  
grabit, necesse est omnino, quod ex-  
cepit ratione aliqua continetur in  
regula, nisi excipiat, l. scilicet an vltro 10.  
§. 1. ff. de negot. gesl. Vnde ne exceptio la-

næ venalis in epa sit in casu, d. §. Vxor,  
necessario est fatendum, venalia cetera  
sub legato generali rerum, quæ domi-  
sunt, testatorum voluntie comprehen-  
dere; cum alloquin venalis lana de con-  
tentis sub regula non esset. Nec dicat  
aliquis, sufficere, vt bona sit exceptio,  
quod defunctus sub regula lanam veni-  
alem comprehendere; nec opus est, re-  
liqua venalia comprehendere; hoc enim  
in le verum est, sed verba generalia, qui-  
bus legatum est, apta sunt, vt ex mente  
loquentis ad omnina venalia extendan-  
tur; non autem ad speciem particula-  
rem, vt lanam; atque ita propter verbo-  
rum generalitatem dici non potest, fol-  
lam lanam venalem fuisse comprehen-  
sionem, sed simili cum ceteris venalibus  
omnibus, est illa tantum fuerit ex-  
cepta.

Ibi: Unde in hac, quam tractamus, que-  
stione.

Quanulus Ancharrani sententia quoad 55  
decisionem textus in cap. quia agendum  
de procurat. in 6. probauerunt lib. 1. cap. 6.  
num. 22. cum seqq. alijs fundamentis sum  
motus, quæ ibi poterunt videri. Tamen  
cius rationes proxime impugnai. In  
defensionem quarti intellectus per D.  
Couser. tradici supra num. 4. ad d. §. Vxo-  
ri, quoniam mihi verus est vñus, vbi enim  
iura non exigunt, alliquid specialiter fieri,  
sufficit interpretationis voluntas, quæ  
ex exceptione lana venalis colligitur,  
vt cetera venalia centauri legitam, cum  
ipsim in vñmis voluntatibus, esti  
verba deficient, dispositio ex contextu  
ris sustineatur, l. cum proponebatur 66 ff.  
delegat. 2. l. cum ann. 101. ff. de condit. &  
demonstrat. l. generaliter 6. C. de insit. &  
subfund. & alibi psalm. Attestus est in  
d. cap. qui ad agendum, de procur. in 6. &  
in 6. & in d. cap. 2. de offic. vicarij vob. lib.  
in quibus de actu specialiter faciendo  
tractatur.

Nec refragatur præmissis, sat esse, §. 6  
quod exceptio sit de regula secundum  
verborum corticem, esti non iuxta iuris  
intellectum: nam respondetur hic de iu-  
re, non queri, sed de voluntate defun-  
cti, qui nō cognovisset, lanam sub verbis  
cum effectu non comprehendendi, minimè  
eam exciperet, quando quidè foret inep-  
tu, acinane: præterea, si solli ad verboru-

fo-

sonum attenderet, omnia venalia exciperet, cum haec sub illo contineri videatur, si vellet, ut non praestantur, sed dum solam lanam venalem exceptit, cetera venalia legasse demonstrauit.

Veri. Quinta conclusio.

De his supra n. 10. cum seqq. & n. 22, 23.

Num. 10.

57 De significatione particula, seu, latè August. Barbol. de dictiōnib. dict. 363; Tutch. lit. D. conclus. 372. Caluin. in lexice, iur. Albertic. in suo dictiōnario.

Ibi: Quia verbum seu, ampliandi legati causa possumus est.

58 Particula, seu, in legatis ampliatiue accipienda est, ut vtrā laudatos hic à D. Couar. sententiā. Barbol. ubi proxime n. 8. Stracha de adiecto, part. 4. quaf. 1. à nro. 4. Cened. post lib. Canonicear. & practicar. sing. 15. num. 3. Gomez in §. Sed iste num. 38. inf. de actionib. Natura conf. 626. n. 11. Crauet. conf. 105. n. 6. Roman. sing. 552. Caluin. supra. Contra infra n. 60.

Ibi: Nec referit concipiatur legatum per verba singularia.

59 Sequuntur Tutch. supra num. 13. Francisc. Cremen. sing. 56. Sed contrarium tenet Barbol. num. 11. Bald. in cap. inter ceteras, col. in de re script. vbi Marian. Scocin. Euerard. supra loc. à vi numeri à princip. Stracha d. q. 1. n. 8.

Ibi: Sed in contrariam sententiā quod dictio.

60 Quod dictio, seu, in legatis non sit regulariter ampliatiua, sed disiunctiua, nisi aliud de mēte testatoris appareat, sentiunt Fachin. controveriar. iur. lib. 5. cap. 6. 8. vers. Sed contrarium, Causalcan. de fū fruct. mult. r. rel. cl. cap. 9. num. 98. Pro quibus facit, quod particula haec ex vi proprii significacionis est disiunctiua, siue alternativa, l. 1. §. Sublata, ff. ad Trebelian. l. generali 13. in princip. C. de Sacro sanct. Eccles. Tutch. d. conclus. 372. num. 29. Calepin. in suo dictiōnario, Barbol. supr. num. 1. cum multis. Strach. d. ques. 1. à num. 4. Cyriac. tom. 1. controver. 174.

num 3. Octau. Vulpel. de preposit. & adverbior. significat. Caluinus supra. Sed à proprieate verborum in vtrīmī dispositionib. recedere non licet, nisi manifeste apparuerit, aliud sensibile testatorē. I. non alter 67 ff. delegat. 3. l. labeo 7 §. vlt. ff. de supellec̄ legat. Igitur dictio, seu, in sua propria significacione erit in legaris accipienda, disiunctiue scilicet, quando contrarium ex voluntate testatoris non constat.

Veri. Non obstat textus.

Quoties particula, seu, inter duo collocatur, quorum unum alterum sub le comprehēdit, est ampliatiua accipienda, Barbol. num. 12. Ripa in d. esp. inter ceteras num. 44. de re script. vbi Dec. Stracha supra n. 9. Cened. d. sing. 15. n. 8.

Idem est cum inter genus, & speciem 62 adiicitur, Barbol. n. 13. Cened. n. 8. Stracha n. 8. vers. Sed addes, Ripa & Dec. ubi p. 15. n. 3. Gomez in §. Sed iste num. 38. inf. de actionib. Natura conf. 626. n. 11. Crauet. conf. 105. n. 6. Roman. sing. 552. Caluin. supra. Contra infra n. 60.

Ibi: Et quanū ita esset, quod mundum & ornamenta.

In l. si quis ita, ff. de aur. & argente. legat. 63 legarum non comprehendere ornamentum, nec mundum, quæ vxoris cana palata non sunt, palam ostendunt verba illa: Seu que eius causa parauit. Quæ præcedentia refutant argumento, l. 1. n. 9. vlt. ff. de trit. vni. & cl. legato.

Ibi: Hic idem intellectus.

Hoc casu dictio seu, ponitur expositiū 64 siue declaratiue, ut sapienter cap. 3. de excessib. Prelator. in 6. cap. Roman. 3. §. Cum autem in fine de apellat. eod. lib. Menoch. conf. 755. n. 5.

Ibi: Sed pro communis sententiā virgo caravatio.

Licet communis sententiā sit vera, 65 ratio haec ipfi non suffragatur, nam si alternativa posita inter genus, & speciem aliquo casu propriam naturam seruerat, species expressa sub genere non continebatur, cum quoad illam generi censeatur derogatum, quod aperie colligatur, ex l. hexes meus 98. §. 1. ff. delegat. 3. l. 1. ff. de aur. & argente. legat.

C A



## AD CAPVT Sextum.

### SUMMARIUM.

1. Authores videndi laudantur.
2. Presumptio quadruplicet.
3. Deceptio presumpcionis iuris.
4. Presumptio iuris non semperonus probatio in aduersariū transfert.
5. Cuius presumpcio fauet, liquidat probationem ceterū habere.
6. Presumptio iuris probat, etiā instrumentum ad probandum opus sit.
7. Presumptio iuris an probet, ubi probatio, ut conditio requiritur?
8. Fictio iuris probati nem in contrarium respuit sociis presumpcio.
9. Alleganti initias, vel paupertatem onus probatio incepit.
10. Traditur ratio, & num. 1.
11. Qui nunc diues, vel pauper est an talis antea sive presumpatur, & è contra, remissione.
12. Paupertas probare debet, qui eam ad excusationem allegat.
13. Paronius, ut à liberto alimenta obtinet, inopiam probare tenetur.
14. Omnes nudi nascimur.
15. Qui alium diuisit abserit, id probare debet.
16. Vbi notorium constat de diuitiis, vel paupertate, probatio opus non est.
17. Afferent tot bona esse in suo patrimonio, vel hereditate, in quam successit an cedatur, & num. 23. 24. 25.
18. Probata paupertatis mariti evidenter apparet, eius bona ad dotis exactionem non sufficiunt.
19. Negativa generalis paupertatis levissima est.
20. Negativa etiam simplex probari debet ab eo, qui eam profundamento sue intentionis allegat.
21. Ampliatur, etiā impossibilis sit probatio.
22. Quod denegativa probanda dictum est, declaratur.
23. Integritas decisiſſe quilibet presumitur.
24. Agens ad successionem abintestato non retinet probare, quod defunctus decessit cum

De diuitiarum, & paupertatis qualitate, cuique eius probatio in iudicij in cumbat.

Pro pleniori cognitione eorum, de quibus in praetenti distinxit, vide oportet Menoch. de presumpt. lib. 6 pref. 23. 26. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 36. 54. cum